

לעילוי נשמת
שלום בן משה

התנ"ך עם מפרשים, מסודרים ומנוקדים

The Tanach with commentaries, Organized and Vowelized

זכריה פרק י'

ידברו שוא. **הַבַּל יִנְחָמוּן** - מה שנחמו אותם, לאמר: שלום יהיה לכם אל תיראו, הנה הוא הבל, כי לא כן היה. **עַל כֵּן נִסְעוּ כְּמוֹ צֹאן** - הואיל ועסקו בהם, נסעו מארצם ללכת בגולה, כמו צאן שהרועה מסיעם ממקומם בעל כרחם. **יַעֲבֹוּ פִי אִין רוּעָה** - היו מוכנעים אל האויב, כי לא היה להם מנהיג טוב להוליכם בדרך הישר, ולכן אחזו בדרך, ובגמול זה היו מוכנעים אל האויב.

א **עַל־הָרָעִים תָּרָה אִפִּי וְעַל־הַעֲתוּדִים אֶפְקוֹד כִּי־פָקֵד יְהוָה צְבָאוֹת אֶת־עֲדָרוֹ אֶת־בַּיִת יְהוּדָה וְשָׁם אוֹתָם פָּסוּס הוֹדוּ בַּמִּלְחָמָה:**

מצודת ציון: הַעֲתוּדִים - הם הזכרים מן העיזים, ויאמר על השרים בדרך שאלה. **אֶפְקוֹד** - ענינו זכרון. **הוֹדוּ** - ענינו הדר ואמצות הלב.

מצודת דוד: **עַל הָרָעִים תָּרָה אִפִּי** - רוצה לומר: עתה בבוא הגאולה חרה אפי על הרועים, הם מלכי האומות שהרעו להם. **וְעַל הַעֲתוּדִים אֶפְקוֹד** - על שרי האומות אזכור עונם, לשלם גמול. **כִּי פָקֵד ה' צְבָאוֹת אֶת עֲדָרוֹ אֶת בַּיִת יְהוּדָה** - כי זכר ה' את עדרו, הם בית יהודה, לנקום נקמתם מיד הבבליים. **וְשָׁם אוֹתָם פָּסוּס הוֹדוּ בַּמִּלְחָמָה** - בעת ילחמו ישים ה' אותם אמיצי לבב, כמו הסוס המראה הודו, ויוצא לקראת נשק.

ד **מִמֶּנּוּ פָּנָה מִמֶּנּוּ יִתַּד מִמֶּנּוּ קֹשֶׁת מִלְחָמָה מִמֶּנּוּ יֵצֵא כְּלִי־נוֹגֵשׁ יִתְּדוּ:**

מצודת ציון: **פִּינָה** - זווית. **יִתַּד** - מסמר. **נוֹגֵשׁ** - דוחק ולוחץ.

מצודת דוד: **מִמֶּנּוּ פָּנָה** - מיהודה יהיה המלך המשובח בעם, כמו האבן ההושם בפנינת הבית, שהוא המשובח שבכולם על כי הוא נראה משני

זכריה פרק י'

א **שְׁאֵלוּ מִיְהוָה מָטֵר בְּעֵת מַלְקוֹשׁ יְהוָה עֹשֶׂה חֲזִיזִים וּמָטֵר־גֶּשֶׁם יִתֵּן לָהֶם לְאִישׁ עֹשֵׁב בְּשֹׂדֵה:**

מצודת ציון: **שְׁאֵלוּ** - ענינו בקשה. **מַלְקוֹשׁ** - כן יקרא המטר המאחר, כמו (דברים י"א יד) "יִזְרָה וּמַלְקוֹשׁ". **חֲזִיזִים** - עננים, כמו (איוב כ"ה כו) "וְנִדְרָךְ לְחִזֵּי קוֹלוֹת". **וּמָטֵר גֶּשֶׁם** - כפל המילה בשמות נרדפים, וכן (דניאל י"ב ב) "אֲדַמַּת עֶפְרָא".

מצודת דוד: **שְׁאֵלוּ מִיְהוָה מָטֵר בְּעֵת מַלְקוֹשׁ** - כאילו יאמר אל בני הדור ההוא: בחנו הדבר, ושאלו מה' מטר בעת ירידת המלקוש, כי אז יש בו צורך רב. **ה' עוֹשֶׂה חֲזִיזִים** - ותראו שיהיה נעתר לכם, ויעלה עננים עם כי לא יורה הטבע עליהם. **וּמָטֵר גֶּשֶׁם יִתֵּן לָהֶם לְאִישׁ עֹשֵׁב בְּשֹׂדֵה** - ויתן להם מטר להצמיח לכל איש עשב בשדהו, וכאומר: הנה בזה תדעו שאתם דבוקים במקום, והוא משגיח בכם למלאות מחסורכם.

ב **כִּי הִתְרַפִּים דְּבַרְוֹ־אֹן וְהִקּוֹסְמִים תְּזוּ שִׁקֵּר וְחַלְמוֹת הַשָּׁוֵא יִדְבְּרוּ הַבַּל יִנְחָמוּן עַל־כֵּן נִסְעוּ כְּמוֹ־צֹאן יַעֲבֹוּ פִי־אִין רוּעָה:**

מצודת ציון: **הִתְרַפִּים** - עשויים הם בצורת אדם, ומדברים עתידות על ידי כישוף. **אֹן** - שקר ודבר תוהו. **וְהִקּוֹסְמִים** - הם חוזי הכוכבים. **תְּזוּ** - ראו. **יַעֲבֹוּ** - ענינו הכנעה, כמו (שמות י"ג) "מֵאַנַּף לְעִנּוֹת מִפְּנֵי". **רוּעָה** - רוצה לומר: מנהיג.

מצודת דוד: **כִּי הִתְרַפִּים דְּבַרְוֹ־אֹן** וְהִקּוֹסְמִים תְּזוּ שִׁקֵּר וְחַלְמוֹת הַשָּׁוֵא יִדְבְּרוּ - כאומר: שלא יפה עשו אבותיכם, שפסקו בתרפים וקוסמים ובחלומות, כי התרפים דברו און ודבר תוהו, והקוסמים ראו שקר, ובעלי החלומות

זכריה פרק י'

ז וְהָיוּ כְּגִבּוֹר אֲפָרַיִם וְשִׂמְחָה לָבִים כְּמוֹ-גִיּוֹן וּבְנֵיהֶם יֵרְאוּ וְשִׂמְחָתוֹ יִגַּל לָבִים בֵּיתָהּ:

מצודת דוד: וְהָיוּ כְּגִבּוֹר אֲפָרַיִם וְשִׂמְחָה לָבִים כְּמוֹ גִיּוֹן - אף שאינם גיבורים, יהרגו כגיבור, וכאשר יראו הצלחתם ישמח ליבם, כמו ביין אשר ישמח הלב. וּבְנֵיהֶם יֵרְאוּ וְשִׂמְחָתוֹ יִגַּל לָבִים בֵּיתָהּ - ובניהם יראו הצלחות אבותם, וישמחו ויגל ליבם בתשועת ה'.

ח אֲשֶׁר־קָהָה לָהֶם וְאֶקְבָּצֵם בִּי פְדִיתִים וְרַבּוֹ כְּמוֹ רָבוֹ:

מצודת ציון: אֲשֶׁר־קָהָה - ענינו צפצוף קול הבאה בקיבוץ השפתיים, וכן (ישעיה ה' כו) "וְשָׁרַק לוֹ מִקְצֵה הָאָרֶץ".

מצודת דוד: אֲשֶׁר־קָהָה לָהֶם - אצפוף לבני הגולה לרמוז שיבואו. וְאֶקְבָּצֵם בִּי פְדִיתִים - ובזה אקבצם, רוצה לומר: אעיר ליבם לשוב לארצם, כי אז אפדם מהגולה. וְרַבּוֹ כְּמוֹ רָבוֹ - ויתרבו בבנים ובבנות כמו שרבו מאז במצרים.

ט וְאֶזְרְעֵם בְּעַמִּים וּבְמִדְבָּרוֹת וְיִזְכְּרוּנִי וְתָנוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְשָׁבוּ:

מצודת ציון: וְאֶזְרְעֵם - מלשון זריעה, והוא ענין פיזור והפצה.

מצודת דוד: וְאֶזְרְעֵם בְּעַמִּים וּבְמִדְבָּרוֹת וְיִזְכְּרוּנִי - אף כי פיזרתם כהמפורז לזריעה, אף על פי כן במרחקים, במקום שנתפזרו, יזכרו בי. וְתָנוּ אֶת־בְּנֵיהֶם וְשָׁבוּ - ולכן יחיו עם בניהם, וישוּבוּ לארצם.

י וְהַשְּׁבוּתִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאֲשׁוּר אֶקְבָּצֵם וְאֶל־אֶרֶץ גִּלְעָד וּלְבָנוֹן אָבִיאֵם וְלֹא יִמְצָא לָהֶם:

מצודת ציון: וּלְבָנוֹן - שם יער בארץ ישראל, ועל שם זה נקרא כל ארץ ישראל בשם לבנון, כמו שנאמר (דברים ג' כו) "הֲהָר הַטּוֹב הַזֶּה וְהַלְּבָנוֹן". יִמְצָא - ענינו די הסיפוק, כמו (יהושע י"ז טו) "לֹא יִמְצָא לָנוּ הֲהָר".

מצודת דוד: וְהַשְּׁבוּתִים מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּמֵאֲשׁוּר אֶקְבָּצֵם - אשיבם לארצם מארץ מצרים, ואקבצם מאשור, מקום שגלו שם עשרת השבטים. וְאֶל־אֶרֶץ גִּלְעָד - הוא עבר הירדן.

זכריה פרק י'

הצדדים, ובלשון הזה נאמר על ישראל בכללם, כמו שנאמר (תהילים קי"ח כב) "אָכַן מֵאִסּוֹ הַבּוֹנִים הִתְהַה לְרֹאשׁ פִּינָה". מִמֶּנּוּ יִתַּד - זה הלשון יאמר על הפקיד וממונה, שהכל תלוי בו, וכן נאמר בכ"ג הממונה על הבית (ישעיה כ"ב כג) "וּתְקַעְתִּיו יִתַּד בְּמַקּוֹם נְאֻמָּן". מִמֶּנּוּ קִשְׁתׁ מִלְחָמָה - רוצה לומר: לוחמי מלחמתו יהיו ממנו, ולא יצטרך לעזרה. מִמֶּנּוּ יֵצֵא כָּל נֹגֵשׁ יִתְדֵיו - כל נוגשי האומות לעבודה, כולם יחדיו יצאו ממנו.

ה וְהָיוּ כְּגִבּוֹרִים בּוֹסִים בְּטִיט חוּצוֹת בְּמִלְחָמָה וְנִלְחָמוּ בִּי יְהוָה עִמָּם וְהִבִּישׁוּ רֹכְבֵי סוּסִים:

מצודת ציון: בּוֹסִים - ענינו רמיסה ברגל, כמו (תהילים ס' יד) "וְהוּא יְבוֹס צְרִינוֹ". וְהִבִּישׁוּ - מלשון בושח.

מצודת דוד: וְהָיוּ כְּגִבּוֹרִים בּוֹסִים בְּטִיט חוּצוֹת בְּמִלְחָמָה - רוצה לומר: עם כי הם חלשים, יהיו כגיבורים הרומסים במלחמה בתוך הטיט המושלך בחוצות. וְנִלְחָמוּ בִּי ה' עִמָּם - רוצה לומר: עם שאינם מלומדי מלחמה, עם כל זה ילחמו דרך אנשי מלחמה, כי ה' עמהם, והוא ילמד ידם לקרב אצבעותם למלחמה. וְהִבִּישׁוּ רֹכְבֵי סוּסִים - עם כי הם יהיו אנשי רגלי, יביישו את האויב רוכבי הסוסים, כי יתגברו עליהם.

ו וּגְבַרְתִּי | אֶת־בֵּית יְהוּדָה וְאֶת־בֵּית יוֹסֵף אוֹשִׁיעַ וְהוֹשִׁבוֹתִים בִּי רַחֲמָתִים וְהָיוּ כְּאֲשֶׁר לֹא־זָנַחְתִּים בִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶעֱנֵם:

מצודת ציון: וְהוֹשִׁבוֹתִים - היא מילה מורכבת מן הושבה ומן ישיבת ההשקט, מלשון (ישעיה ל' טו) "בְּשׂוֹכָה נִנְחַח". זָנַחְתִּים - ענינו עזיבה, כמו (תהילים מ"ג ב) "לָמָּה זָנַחְתָּנִי". וְאֶעֱנֵם - מלשון עניה ותשובה.

מצודת דוד: וְאֶת־בֵּית יוֹסֵף אוֹשִׁיעַ - המה בני עשרת השבטים. וְהוֹשִׁבוֹתִים בִּי רַחֲמָתִים וְהָיוּ כְּאֲשֶׁר לֹא זָנַחְתִּים - אושיבם לארצם, וישבו בה בהשקט ושאנן, כי ארחם עליהם ויהיו כאילו לא זנחתם מעולם, כי לפי רוב הטובה לא יזכר ימי הגולה. בִּי אֲנִי ה' אֱלֹהֵיהֶם - אשר הכח בידי להרבות טובה. וְאֶעֱנֵם - וכן אענה להם בכל עת קראם אלי.

וּלְכַנּוֹן אֲבִיָּאִם - זה ארץ ישראל בעבר הירדן
המערבי. וְלֹא יִמָּצֵא לָהֶם - לא יספיק להם
להחזיק את כולם.

יא וְעֵבֶר בְּיָם צָרָה וְהִפָּה בְּיָם גְּלִים וְהִבְיִשׁוּ
כָּל מְצוּלוֹת יָאֹר וְהוֹרֵד גְּאוֹן אֲשׁוּר וְשִׁבְט
מִצְרַיִם יָסוּר:

מצודת ציון: וְהִבְיִשׁוּ - מלשון יובש. מְצוּלוֹת
- עומק המים, כמו (שמות ט"ו ה) "יָרְדוּ בְּמְצוּלוֹת".
יָאֹר - כן נקרא נחל מצרים. וְהוֹרֵד - מלשון
ירידה והשפלה. גְּאוֹן - ענינו רוממות
והתנשאות. וְשִׁבְט - ענינו ממשלה, כמו (בראשית
מ"ט י) "לֹא יָסוּר שִׁבְט מִיְהוּדָה".

מצודת דוד: וְעֵבֶר בְּיָם צָרָה - אז תעבור צרה
על מצרים, הרבים כמי הים. וְהִפָּה בְּיָם גְּלִים -
והצרה ההיא תכה את הגלים אשר בים, רוצה
לומר: השרים הרמים והנישאים. וְהִבְיִשׁוּ כָּל
מְצוּלוֹת יָאֹר - כל המקומות העמוקות שביאור
יתיבשו, רוצה לומר: כל המון מצרים יאבדו.
ולפי שכל שבח מצרים הוא בהיאור שעולה
ומשקה השדות, לכן מדמה אבדן אנשיה ליבשות
מי היאור. וְהוֹרֵד גְּאוֹן אֲשׁוּר וְשִׁבְט מִצְרַיִם
יָסוּר - יושפל רוממות אשור, ויסיר ממשלת
מצרים.

יב וְגִבְרַתִּים בֵּיתָהּ וּבִשְׁמוֹ יִתְהַלְכוּ נְאֻם
יְהוָה:

מצודת דוד: וְגִבְרַתִּים בֵּיהּ - אגבר את ישראל
בתשועת ה'. ואף שה' הוא המדבר וגברתים,
אמר בה' כאחר המדבר, ודוגמתו (שמות כ"ד א) "וְנָאֵל
מִשָּׁה אָמַר עֲלֵה אֵלַי ה'", ואף שה' היה המדבר,
וכן דרך המקרא. וּבִשְׁמוֹ יִתְהַלְכוּ - במשענת
שמו יתהלכו בטח להלחם מול אשור ומצרים.

